

Hoe anderen het zien

Kinderen leren over soorten illustraties

Soort A: kijkboek zonder tekst

Soort B: geïllustreerde tekst

Soort C: tekst en beeld als aparte vormen

Soort C: combinatie tekst en beeld

onderwerp

kinderboek-
illustraties

techniek

veel verschillende
illustraties
verzamelen,
beschouwen,
ordenen, bespreken

Toelichting

In deze beschouwingsles willen we met de kinderen ingaan op de vormgeving van prenten en illustraties die niet weg te denken zijn uit het kinderboek. We kiezen hiervoor de eenvoudigste manier. Achtereenvolgens verduidelijken we een aantal illustraties aan de hand van drie soorten boeken. Het gaat daarbij om de positie en de vormgeving van de afbeeldingen.

De eerste soort kinderboeken (A) bestaat uitsluitend uit beeldmateriaal. Deze illustraties zijn meestal geschilderd, omdat ze bladvullend zijn. De afbeeldingen zelf beelden het verhaal uit, waarbij sommige vol visuele vondsten zitten. De meestal minimale tekst is om vóór te lezen.

Bij de tweede soort kinderboeken (B) zijn de tekeningen weliswaar groot, maar ze blijven toch een deel van de tekst. Ze illustreren de tekst of vullen die aan. Soms ontstaat er een unieke combinatie van tekst en beeld, in tegenstelling bijvoorbeeld met het normale stripboek waar de vormgeving zelden boven het schematische uitkomt.

Bij de derde soort kinderboeken (C) is de tekst hoofdzaak en worden er fragmenten uit geïllustreerd. Kinderen vormen zich snel een bepaald beeld, waardoor het boek gemakkelijk toegankelijk wordt.

Begeleiding

Om de leerkracht op weg te helpen, geven we van elke soort een aantal voorbeelden.

Soort A

'Kijk! Ik zie muziek' – Eric Carle, uitg. Gottmer, Haarlem, 1973

Bladvullende afbeeldingen over een muzikant die met behulp van de collage zijn samengesteld. Een echt kijkboek zonder tekst.

'Pas op voor de reus' – Eric Carle, uitg. Gottmer, Haarlem.

Kleurrijk geschilderde illustraties met sjablonen en collagetechniek.

Bladvullende tekeningen met opengewerkte pagina's (doorkijkjes, deurtjes).

Sommige beelden zijn gespiegeld of staan op z'n kop. 'Blauwtje en Geeltje' – Leo Lionni, uitg. A. Hermes, Deventer, 1973.

Een kijkboek over kleuren mengen met een voorleestekst met symbolische inhoud. Een simpel gegeven dat vooral didaktisch interessant is.

Soort B

'Nijntje in de sneeuw' – D. Bruna, uitg. Bruna en zn, Utrecht.

Strakke, zeer schematische tekeningen met ongemengde kleuren. De (voor) leestekst staat los van het beeld, dat een fragment uit de tekst illustreert.

'Voor en achter' – Joost Roelofsz, uitg. Meulenhof.

Overwegend bladvullende illustraties over tegengestelde begrippen (licht-donker, dichtbij-ver, dik-dun). De diertekeningen zijn genuanceerd met lichte kleuren geschilderd.

'Binnen' – Rodney Peppé, uitg. Holland, Haarlem, 1890.

Een knap vormgegeven boek met verrassende effecten die ontstaan door het uitschuiven van een pagina. De ingekleurde tekeningen zijn schematisch. De tekst stimuleert het nauwkeurig bekijken van de afbeeldingen.

'Rommelbom' – P. Nickl en B. Schroeder, uitg. Het Spectrum.

Genuanceerd geschilderde illustraties over een locomotiefje, waarbij de ruimtelijke werking opvalt. De afbeeldingen zijn bijna bladvullend.

'De reuzenkrocodil' – R. Dahl (Q. Blake, ill.), uitg. De Fontein, Baarn.

Tekst en tekeningen zijn door elkaar geplaatst. De vlote schematische tekeningen zijn met waterverf ingekleurd. De beelden illustreren de tekst.

'De woelmuis' – A. Planten en R. Moonen, uitg. Bruna, Utrecht, 1973.

Zorgvuldige tekeningen naar de natuur. Onderlinge verhouding goed bestudeerd. Het leven van de muis wordt overtuigend in beeld gebracht. De tekst is bovenin geplaatst.

Soort C

'Engelse kinderriepjes' – N. Bayley (ill.) en W. Wilmink, uitg. Bruna, Utrecht.

Zeer verfijnde tekeningen binnen aparte vormen, cirkels, ovalen e.d. en met zachte kleuren. Elk beeld is van aparte illustratie van een rijmpje of strofe.

'Pluk en de Petteflet' – A. M. G. Schmidt en F. Westendorp (ill.), uitg. De Arbeiderspers, 1971.

Genuanceerd ingekleurde tekeningen, afgewisseld met zwartwit beelden. De illustraties zijn over het gehele boek verspreid en beelden bepaalde aspecten van de tekst uit.

'De kabouter' – Rien Poortvliet (ill.) W. Huygen, uitg. Van Holkema, Bussum.

Geschilderde illustraties met genuanceerde kleuren, afgewisseld met studies naar de natuur. Beelden en tekst – afwisselend gedrukt of uit de hand geschreven – staan nu eens los of vormen dan weer een unieke eenheid.